

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. VI. Matrimonium infidelium non eò sit Sacramentum, quòd uterque baptizetur; sed neque quòd prior consensus postea renovetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

casu de Matrimonio, si contrahentes, cum sint baptizati, velint facere contractum, non tamen Sacramentum. Nam si hæc posterior voluntas procedat ex privato errore, quo existimant, Matrimonium non esse Sacramentum; tamen re ipsa velint Matrimonium contrahere eo modo, quo Christus instituit, vel quo, juxta Dei voluntatem & ordinationem, contrahi debet, tunc ille error particularis non excludit sufficientem intentionem ad faciendum Sacramentum; quia ad hoc sufficit illa voluntas universalis, & altera particularis non proprie est ex affectu & intentione non faciendi Sacramentum, sed solum ex errore: quia putant in re ipsa, nullum esse Sacramentum. Si autem illa voluntas revera sit proprie intentio & affectus separandi, quantum in ipsis est, rationem Sacramenti à ratione contractus, vel ut Matrimonium non sit indissolubile, vel propter aliam similem ineptam rationem, tunc revera non fieret Sacramentum, quia deest necessaria intentio. An verò validum esset tale Matrimonium in ratione contractus, alterius est considerationis.

Quidquid ergo circa hoc dicatur, probatur illud primum; quia vel ratio contractus est in re ipsa separabilis à ratione Sacramenti inter tales contrahentes: & sic cum ipsi intendunt, illa duo separare, & utrumque pendeat ex eorum intentione nihil obstat, quò minus re ipsa separantur: aut non possunt in re separari post Christi institutionem: & tunc valor contractus pendet intrinsecè ex Sacramento, comparatur enim ad illud, ut effectus ad causam, seu ut res ad Sacramentum: ergo oportet, ut intentio Sacramenti ante omnia præcedat, alioquin nihil fiet, sicut dicebamus de intentione Baptismi, & effectus ejus. Qui verò intenderent facere Sacramentum, non autem contractum Matrimonii, nihil etiam facerent, quia illa posterior intentio, non tantum est circa effectum sed etiam circa materiam Sacramenti, quam destruit. Hucusque Suarez.

Quis jam non videt verum esse quod antea dixi, scilicet hunc Auctorem controversiam, de qua hic tractamus, relinquere omnino indecisam? Unde ergo fit, quòd Adversarii Suarium citent pro sua sententia, nisi quia propriis oculis Suarium non legerunt? Bene de hujusmodi dici potest, quod Christus de Phariseis dixit Matth. 15. v. 14. *Sinite illos: cæci sunt & duces cæcorum: cæcus autem si cæco ducatur præstet, ambo in foveam cadunt.*

Porro sententiam nostram clarissimè docet Villalobos 1. part. Sum. Theol. tract. 13. diff. 6. n. 4. ubi sic ait: La duda es, si en este caso sería Matrimonio, coma es entre los Gentiles, ya que no fuele Sacramento? San-

chez dize, que no lo sería, porque en la ley nueva, junto Christo inseparablemente la razon de Sacramento, con el contrato Matrimonial. Mas esto no lo prueba, ni lo puede provar, como dize Rebello, el qual tiene la opinion contraria, y dize, que sería Matrimonio, mas no Sacramento, porque el contraer debaxo desta condition, aunque sería gran pecado, no es contra la substancia del Matrimonio, al qual Christo añadió la razon de Sacramento, y assi queda debaxo de contrato natural, como el de las Moros, y otros infideles. Ita hic Auctor.

Sed dicit aliquis: Omne Matrimonium fidelium consummatum, est omni casu indissolubile, idque ob rationem Sacramenti.

Respondeo: non idè; sed quia est fidelium seu baptizatorum; cum etiam conjugium infidelium, eo ipso, quòd baptizantur, fiat omnino insolubile, & tamen non fiat propterea Sacramentum, ut edissero Concl. seq. quæ talis est:

CONCLUSIO VI.

Matrimonium infidelium non èd fit Sacramentum, quòd uterque baptizetur; sed neque quòd prior consensus postea renovetur.

Suppono cum communi sententia, Sacramentum Matrimonii competere primo contractui eorundem conjugum & nulli alteri. Pater; quia Sacramentum Matrimonii non potest competere, nisi contractui Matrimonii; sed solus primus contractus eorundem conjugum, est verus contractus Matrimonii; ergo &c. Probatur Minor ex definitione contractus Matrimonii: Consensus maris & femine, signo externo expressus, quo jus perpetuum tradunt in mutua corpora ad usum conjugalem; jam autem posito primo contractui Matrimonii, vir non habet potestatem seu jus corporis sui, sed mulier; & mulier non habet potestatem seu jus corporis sui, sed vir, teste Apostolo 1. Cor. 7. v. 4. Ergo posito primo contractui Matrimonii, vir non potest amplius tradere potestatem corporis sui mulieri, neque mulier potestatem corporis sui viro; ergo secundus contractus, quem attentant eidem conjuges, dicentes rursus: *Ego te accipio in meam & Ego te accipio in meum*, non est verus contractus Matrimonii, quia per illum non datur nova aliqua potestas, sed tantum est renovatio fidei, antea data, seu promissio servandæ fidei. Velut dum Religiosus aliquis renovat vota Professionis, non dicitur rursus profiteri; quia Professio significat traditionem sui in jus Ordinis

Rt 3 dinis

295. Objeccio:

Solvitur;

296.

Sacramentum Matr. soli primo contractui eorundem contrahentium competit.

1. Cor. 7.

Renovatio
Professionis
non est vera
Professio.

dinis, non potest autem tradi, quod amplius non habetur; sed ad summum illa renovatio habet rationem simplicis voti vel promissionis respectu Dei; vel etiam Ordinis, si fiat Prælato.

Alioquin, repetitio contractus Matrimonialis foret omnibus suadenda; & ab omnibus merito practicanda; quippe iteratò conjuges acciperent gratiam Sacramentalem tum habitualement, tum auxilia actualia ad sustinenda onera Matrimonii, quo nihil majus eis foret optandum; hoc autem est contra communem sensum omnium fidelium, qui nunquam id practicant, aut certè rarissime, idque non ad accipiendam gratiam, sed ad ostendendum mutuum amorem.

297.
Quid si primum Matrimonium fuerit per mortem dissolutum.

Sed quid; si per mortem primum Matrimonium fuerit dissolutum? Absque dubio possunt de novo contrahere; quia jam habent rursum potestatem sui corporis, quam alteri possint tradere: verum tunc non censentur eidem contrahentes, sed potius diversi. Quæstio ergo solum est, an eidem conjuges, sæpius renovando sibi mutuo fidem semel datam, conficiant novum contractum, & novum Sacramentum. Et sanè sententiam negantem arbitror satis demonstratam.

298.
Probatur
Conclusio.

Sed quorsum hoc suppositum? Ut ex eo dilucidè probetur nostra Conclusio. hoc modo: Solus primus contractus eorundem conjugum, est verus contractus Matrimonii, & per consequens verum Sacramentum; ergo Matrimonium infidelium non est Sacramentum, quòd uterque baptizetur; sed neque, quòd prior consensus renovetur. Probatur Consequentia; quia Matrimonium infidelium non est verus contractus Matrimonii, quòd uterque baptizetur; sed neque, quòd prior consensus renovetur; ergo non fit Sacramentum. Consequentia patet, quia Sacramentum essentialiter est contractus Matrimonii; ergo si non fiat contractus, neque fit Sacramentum.

299.
Matrimonium infidelium non fit contractus per Baptismum.

1. Cor. 7.
C. 8. de
Divort.
C. 4. de
Consang.

Quòd autem non fiat contractus, inde satis constat; quòd infideles validè contrahant matrimonium, teste Apost. 1. Cor. 7. v. 12. *Si quis frater uxorem habet infidelem, & hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam.* Et definitur cap. *Gaudemus*, de Divortis, ibi: *Super quo taliter respondemus, quòd cum Sacramentum conjugii apud fideles & infideles existat.* Item cap. *De Infidelibus*, 4. de Consanguin. ibi: *Consultationi tuæ duximus respondendum, quòd Matrimonium sic contractum, non est post Baptismi lavacrum separandum: cum à Judeis Dominus requisitus, si liceret uxorem ex quacunque causa dimittere, ipsis respondit: Quos Deus conjunxit, homo non separet, per hoc innuens esse Matrimonium inter eos.* Loquitur Innoc. 3. de infidelibus conjunctis in gradu prohibito à lege Canonica.

Ergo Matrimonium infidelium non est verus contractus Matrimonii, quòd uterque baptizetur; quia ante Baptismum erat verus contractus, & solus primus contractus verus est; ergo etiam non fit Sacramentum, quia Sacramentum est essentialiter contractus inter baptizatos initus, five contractus in fieri, qualis hic non invenitur; nam neque contractus præteritus fuit inter baptizatos, neque jam ullo modo existit, scilicet in fieri, sed solum in facto esse, id est, vinculum inter baptizatos existit, quòd non est verum & propriè dictum Sacramentum, id est, signum efficacie gratiæ; sed tantum Sacramentum latè accipiendi pro quolibet signo rei sacre, de quo hic non queritur.

Et de hoc Sacramento Basil. Pont. lib. 1. c. 9. n. 7. explicat D. Thomam, quem adversarii pro se citant 4. dist. 39. q. un. a. 2. ad primum; ubi sic ait: *Ad primum ergo dicendum, quòd Matrimonium non tantum est officium in Sacramentum, sed in officium nature: & ideo quàmvis infidelibus non competit Matrimonium, secundum quòd est Sacramentum, in dispensatione ministrorum Ecclesie consistens, competit tamen eis, in quantum est in officium nature: & tamen etiam Matrimoniumiale, est aliquo modo Sacramentum habitabile, quàmvis non actualiter, eò quòd actu non contrahant in fide Ecclesie.*

D. Tho. (inquit Pont.) Sacramenti nomine non intellexit Sacramentum strictè sumptum pro signo sensibili, conferente gratiam, in quo sensu nunc disputamus, sed Sacramentum latè sumptum, quia est mysterium quoddam conjunctionis Christi cum Ecclesia. Quam significationem actu sentit D. Thomas non convenire Matrimonio, nisi suscepto Baptismo. Ex eo autem, quòd significatio conveniat Matrimonio ratione Baptismi, non rectè inferit Tho. Sanctus Matrimonium effici Sacramentum, & conferre gratiam susceptione Baptismi. Hæc illi.

Ut sit de mente D. Tho. quæ mihi incerta est; nam dici posset, eum sensisse eam communiori sententia, actualem significationem conjunctionis Christi cum Ecclesia convenire Matrimonio ante susceptum Baptismum; estò, inquam, Doct. Angel. sentiret oppositum nostræ Conclusio. non propterea ab ea recedendum, quam urique tenent Durandus 4. dist. 26. q. 3. n. 14. Vasquez 2. 1. in 3. part. disp. 138. c. 5. & 4. to. disp. 2. de Matr. c. 10. Tho. de Argentina ead. dist. 26. q. 1. a. 1. ad primum, & idem docuisse complures discipulos D. Tho. fateretur Petrus Ledesma de Matr. q. 59. a. 2. dub. 3. Eandem sententiam amplectitur Coninck de Sacram. disp. 24. n. 25. Basil. Pont. supra n. 8. Castro Palao supra n. 14. Herinx sup. n. 19. & Alii.

At verò Capreolus 4. dist. 26. q. 1. a. 3. ad 5. cont. 1. Concl. 1. Eckius to. 4. Homil. Homil. 73. Bellar. lib. 1. de Matr. c. 5. in fine, Henriquez lib. 11. de Matr. c. 8. & c. 15. Petrus Ledesma supra, Rebell. part. 2. lib. 2. q. 7. n. 2. Bonac. q. 2. de Matr. punct. 2. n. 5. affirmant, Matrimonium infidelium, venientium ad Baptismum, verè transire ad statum Sacramenti, non quidem eo ipso in vi prioris contractus; sed per novum consensum, & veluti contractum ineundum post Baptismum: vel quidem expressè per verba, quibus denuò dicant, sese mutuo accipere in conjuges: vel saltem implicite & virtualiter per facta quædam, quibus ostendant se confirmare & ratificare suum conjugium, velleque in eo permanere, utpote per mutuum cohabitationem, & maximè per copulam.

Porro Paludanus 4. dist. 26. quæst. 4. a. 3. ad 5. Hispallens. q. 1. a. 3. ad 5. Covarr. part. 2. de Matr. q. 1. §. *Hujus rei gratia*. Veracruz in Speculo Conjugior. part. 2. a. 36. Vega lib. 4. Summæ cas. 113. Sanchez lib. 2. de Matr. disp. 9. n. 5. Petrus Bollius in Oeconomia classe 2. c. 4. §. 7. Becanus c. 44. q. 4. n. 7. existimant, Matrimonium infidelium, venientium ad Baptismum, eo ipso effici verum Sacramentum, sicut scilicet est inter eos, qui post Baptismum contrahunt & non expectato alio novo consensu, nec externo verbis aut factis, nec etiam interno, post ipsum Baptismum.

Et ita quidem censendum atque affirmandum est, inquit Averfa hic q. 1. sect. 6. §. *Melius S. Thomas*. Probat autem dicens: Etenim negari non debet, posse inter tales conjuges verum Matrimonii Sacramentum intercedere; quia per Baptismum jam efficiuntur capaces omnium Sacramentorum: ergo tantò minus debet eis auferri Matrimonii Sacramentum, quibus conceditur ipsum Matrimonium. Hæc ille.

Subsumo ego; atqui non conceditur ipsum Matrimonium; quia post Baptismum non contrahitur novum Matrimonium, ut suppono; quid ergo mirum, si ab eis auferatur Matrimonii Sacramentum?

Probat 2. Non minus indigent ope & auxilio hujus Sacramenti, ad piè & sanctè lubeunda onera Matrimonii, quæ utilitas fuit ratio, ob quam Christus hoc Sacramentum instituit; ergo credendum est, ita fuisse institutum, ut ii quoque ejus participes esse possint; nec preventio contractus conjugalis ante Baptismum, impediatur fructum Sacramentalium post Baptismum. Unde fatetur Coninck credibile esse, Deum talibus majores dare gratias prævenientes ad ferenda incommoda Matrimonii, quàm det infidelibus; ait tamen, non ob Sacramentum Matrimonii, sed ratione Fidei ac Baptismi. Verùm facilè &

rationabile est; ut dicatur dare ratione promissionis, factæ in ipsa institutione Matrimonii. Ita nempe, ut Christus instituerit, quòd daretur certa gratia fidelibus conjugibus, sive conjugium ineant post susceptum Baptismum, sive antea inierint, & postea baptizentur; & cum id potuerit facere, dici debet id fecisse: at per talem promissionem constituitur ratio Sacramenti, & nihil plus requiritur ad hoc, ut tali conjugio tribuatur ratio Sacramenti.

Possuntque etiam tales conjuges suscipere benedictionem solemnem in Ecclesia consuetam, licet ad id non teneantur: hæc autem solemnis benedictio instituta est, tamquam sacra ceremonia, ad ornatum Matrimonii, tamquam Sacramenti. Hucusque Averfa.

Sed contra hoc ultimum: etiam solemnitas Baptismi instituta est; tamquam sacra ceremonia, ad ornatum Sacramenti; & tamen sæpius adhibetur ab Ecclesia, ubi tamen nullum suscipitur Sacramentum aut gratia Sacramenti; ergo similiter licet conjuges infideles post Baptismum possint suscipere benedictionem solemnem, quæ instituta est, tamquam sacra ceremonia, ad ornatum Sacramenti; hinc minimè sequitur, post Baptismum tales conjuges suscipere vel Sacramentum Matrimonii, vel gratiam Sacramenti.

Ad alterum respondeo: Christum multa facere potuisse, quæ non fecit; nisi ergo probetur vel ex Scriptura, vel ex PP. vel ex Conciliis Oecumenicis, aut certè Traditione, Christum fecisse, quod potuit facere, nullatenus censendum atque affirmandum est, id fecisse; maximè cum sit contra ordinarium modum agendi Christi, conferre gratiam Sacramenti, ubi & quando non suscipitur Sacramentum; non suscipitur autem Sacramentum Matrimonii in casu proposito, ut patet ex dictis; ergo non confertur gratia Sacramenti.

Non oportet (inquit Averfa supra) ut hi conjuges repetant denuò suum consensum; nec exterius verbis aut factis, nec interius mente & voluntate; sed eo ipso, dum suscipiunt Baptismum, elevat quoque suum conjugium ad statum Sacramenti. Reverà enim non potest in hac re cadere novus & iteratus contractus, nova & iterata traditio, & acceptatio: siquidem jam per se prorsus firmum manet conjugium, jam antea initum. Et ad summum novus consensus posset esse approbatio & complacentia prioris contractus & conjugii: at substantia hujus Sacramenti non debet constitui in hujusmodi approbatione & complacentia, quæ centies & millies, & pluries potest inter conjuges iterari. Nec etiam ad hanc rem faceret novus consensus in rationem Sacramenti, quo scilicet conjuges velent & intenderent, ut suum conjugium afflu-

Tertia.

305. *Contra ser-tiam.*

Contra se-cundam.

306. *Probat ex Averfa non requiri novum consensum.*

302. *Matrimonii pro-positio, re-quirentes novum con-sensum.*

303. *Matrimonii pro-positio non requirentes novum con-sensum.*

303. *Prævio ex-ceptio.*

304. *Secunda prævisio.*

Coninck.

mat statum Sacramenti; sicut nec inter fideles, quando contrahunt, requiritur aut facit talis intentio ad constituendam in suo conjugio rationem Sacramenti. Ac demum necesse non esset, ut statim inter conjuges venientes ad Baptismum, adhiberetur novus consensus, qualicumque requiri dicatur, quinimmo posset longo tempore differri: at expedit dicere, Matrimonium inter fideles baptizatos, semper inducere rationem Sacramenti: igitur non debet requiri novus consensus post Baptismum. Hucusque Aversa.

307.
Illatio Au-
toris
Resp. Avera-
se.

Infero ego: igitur non recipitur Sacramentum Matrimonii post Baptismum; ac proinde nec gratia Sacramenti.

Respondet Aversa supra §. Et in dē: non quidem novum contractum aut consensum post Baptismum, constituere inter conjuges conversos hoc Matrimonii Sacramentum: sed eundem illum priorem contractum, & consensum legitimum in ratione conjugii, sanctificari per susceptionem Baptismi, & inducere statum Sacramenti.

308.
Occurrit ob-
jectioni.

Nec refert, quod ille contractus jam transit & præterit: transit enim physice, sed permanet suo modo moraliter, ratione vinculi conjugalis, & pro tota conjugum vita durat ac ligat. Quare sicut semper actu conservat hoc mutuum ligamen, & corporū dominium inter conjuges, ita poterit semel, adveniente nēpe conditione Baptismi, conferre gratiam. Et sicut etiam defacto, Matrimonium jam antea initum, valet ad successivē conferenda variā auxilia gratiæ pro opportunitate, ita in hoc casu valet cum Baptismo, ad conferendam suam partem gratiæ sanctificantis. Ad quod quidem nihil plus requiritur, quàm Christum Dominum ita instituisse & promississe, ut non solum iis, qui post Baptismum inirent conjugium, daretur talis gratia; sed etiam iis, qui antea conjugati, venirent postea ad Baptismum, quod absque omni dubio facere potuit, & nullum inconveniens est, si dicatur sic fecisse.

Occurrit
alteri ob-
jectioni.

Nec etiam refert: quod id adimpleatur simul tempore, & in eodem instanti cum Baptismo; satis enim est, prius naturā juxta divinam ordinationem perfici Baptismum, & per eum conferri gratiam baptismalem, & imprimi characterem; ac subinde consequenter sanctificari conjugium, & per illud conferri gratiam conjugalem. Et hoc singulare est in conjugio, ut antea initum sanctificari possit; alia verò Sacramenta ex integro post Baptismum conferri debeant; ubi sanē ex peculiari ipsa ratione conjugii, & ex ritu singulorum aliorum Sacramentorum manifestè apparet ratio differentiæ. Hactenus præfatus Auctor.

309.

Sed petit principium, id est, supponit institutionem seu voluntatem singularem Chri-

sti, quam singulariter non probat, sicut deberet probare; sed generaliter tantum, quia talis voluntas non est irrationalis, quod minime sufficit. Fateor quidem, hujusmodi conjuges indigere ope & auxilio hujus Sacramenti, ad piē & sanctē subeunda onera Matrimonii; sed sibi imputent, quod illo auxilio careant, quoniam ante Baptismum Matrimonium contraxerunt, cum debuissent Baptismum præmittere, tamquam Sacramentum omnibus ad salutem necessarium, ad quod proinde primò omnium obligantur. Nonne etiam indigent auxilio hujus Sacramenti, qui post Baptismum contrahunt Matrimonium in malo statu? Et tamen, secundum communem sententiam (quàmvis Aversa oppositum doceat ibidem q. 1. sect. 3. §. *Septimo*) nunquam accipit illud auxilium vi Sacramenti Matrimonii, quia Matrimonium non reviviscit.

Dico: *Vi Sacramenti Matrimonii*; quia aliis mediis potest illud auxilium à Domino impetrari; & idē, quàmvis non foret irrationabile, si conferretur vi Sacramenti præteriti, tamen etiam non fuit necessarium, ut vi Sacramenti præteriti conferretur; adeoque non fuit irrationabile, quod non conferretur, quod tamen foret necessarium, ut efficaciter probaretur sic factum esse à Deo, quod fieri potuit. Ergo consimiliter in casu proposito, quàmvis non foret irrationabile, quod conjuges post Baptismum acciperent gratiam Sacramenti Matrimonii, ad piē & sanctē subeunda onera Matrimonii; tamen nullatenus est necessarium, quia aliis mediis possunt à Deo impetrare illa auxilia; ac proinde etiam non est irrationabile, quod illa auxilia non accipiant vi Sacramenti Matrimonii, quod tamen foret necessarium, ut probaretur efficaciter, sic factum esse à Deo, quod fieri potuit.

Deinde, si Christus ita instituisset Matrimonium, ut vi ejus daretur gratia post Baptismum, jam Matrimonium ante Baptismum foret Sacramentum; nam esset signum effectus gratiæ ex opere operato; ad tale quippe signum sufficit, ut sublato obice conferat suum effectum; porro, suppositā hac institutione Christi, ablato obice, id est, carentiā Baptismi, Matrimonium ante Baptismum collatum conferret gratiam sanctificantem, & auxilia gratiæ actualis ex opere operato; ergo etiam ante Baptismum foret verum & propriè dictum Sacramentum, quod est inconveniens.

Denique, quod ait Aversa supra: *Transit enim physice, sed permanet suo modo moraliter* &c. verum quidem est, sed nihil ad intentum: etenim Sacramentum Matrimonii non est Sacramentum permanens, sed transiens sine consistens in actione; ergo vel tunc est Sacramentum, quando actio physica transit, vel

nunquam est Sacramentum. Itaque propter argumenta Averſæ non arbitror recedendum à Concluſione.

312. *Argumentum Sanchez pro sua sententia.*
Sed videamus & expendamus argumentum Sanchez supra n. 5. statim, inquit, ac baptizantur, Matrimonium illud repræſentat unionem Chriſti cum Eccleſia, cum in Chriſti fide contractum perſeveret, efficiturque indifſolubile, ſaltem ut Matrimonium ratum fidelium; ergo ſtatim ac baptizantur, efficitur Sacramentum. Et n. 6. ad primum argumentum oppoſitæ ſententiæ, Reſpondet eſſe novum Matrimonium, novumque vinculum, non omnino, ſed inquantum prius Matrimonium, quod erat contractus naturalis profanus & ſolubilis, efficitur inſolubilis, ſacer & repræſentans unionem Chriſti cum Eccleſia; ſicut in Trident. ſeſſ. 24. de Matr. can. 1. dicitur, Chriſtum inſtituiſſe Matrimonium in nova lege, cum tamen jam inſtitutum eſſet; quia illud, ut eſſet Sacramentum indifſolubile, evexit. Hæc ille.

313. *Reſp. ad ultimum. Trident.*
Reſpondeo ad ultimum; Trident. non dicit, Chriſtum inſtituiſſe Matrimonium in lege nova; ſed, Matrimonium Sacramentum inſtituiſſe: *Si quis dixerit, Matrimonium non eſſe verè & propriè unum ex ſeptem legis Evangelicæ Sacramentis, à Chriſto Domino inſtitutum.* Neque idèd hoc dixit Trident. quia Chriſtus evexit Matrimonium, ut eſſet indifſolubile, nam à principio ſuæ inſtitutionis fuit indifſolubile, quàmvis non omnino; ſed quia evexit Matrimonium, ut conferret gratiam ſanctificantem ex opere operato. Unde ſequitur in canone præſato: *Sed ab hominibus in Eccleſia inventum; neque gratiam conferre, anathema ſit.*

Sed neque de facto eſt omnino indifſolubile, tamen ſi ſit Sacramentum; nam Matrimonium ratum tantum, poteſt diſſolvi per ingreſſum Religionis; neque propterea minus eſt Sacramentum, quàm Matrimonium fidelium conſummatum, quod per illum ingreſſum non diſſolvitur, niſi accipias Sacramentum latè, pro ſigno repræſentativo rei ſacræ; ſic enim Matrimonium conſummatum eſt magis Sacramentum, quia ſignificat unionem Verbi cum humanitate, quam non repræſentat Matrimonium tantum ratum; interim tota ratio Sacramenti propriè dicti perfectiſſimè reperitur in Matrimonio rato; neque per conſummationem & copulam acquiritur ulterior ſtatus Sacramenti propriè dicti, licèt acquiratur major indifſolubilitas.

314. *Baptizantur Matrimonium.*
Quàmvis ergo per Baptiſmum Matrimonium infidelium fiat ratum, non tamen propterea Sacramentum propriè dictum; fieri quippe ratum, nihil aliud eſt, quàm quod jam cauſà Baptiſmi ampliùs diſſolvi non poſſit, prout ante Baptiſmum poterat; illa autem indifſolubilitas, ut oſtenſum eſt, ni-

hil facit ad rationem Sacramenti propriè dicti, quæ conſiſtit in ſignificatione gratiæ Sacramentalis, quæ ſignificatio annexa eſt non vinculo Matrimonii diſſolubili ex certa cauſa, vel omnino indifſolubili; illud enim vinculum eſt quid permanens, cum tamen hoc Sacramentum ſit tranſiens; ſed annexitur illi ſigno externo tranſeuntis, per quod inducitur illud vinculum, ſive ex cauſa aliqua ſolubile, ſive omnino inſolubile; tale autem ſignum de novo non ponitur poſt Baptiſmum, neque ipſe Baptiſmus eſt tale ſignum; ſic enim ipſe Baptiſmus eſſet Sacramentum Matrimonii, quod nemo hæcenus ſomniavit; ſed Baptiſmus tantum eſt conditio aliqua, quæ poſitâ, vinculum jam inductum, ex certa tamen cauſa ſolubile, ampliùs ob eam cauſam ſolvi non poteſt.

Itaque ad argumentum Sanchez, Reſpondeo in forma, diſtinguendo Conſequens: ergo ſtatim ut baptizantur, efficitur Sacramentum, latè accipiendo *ly Sacramentum*, pro ſigno rei ſacræ, ſcilicet conjunctionis Chriſti & Eccleſiæ, tranſeat totum; efficitur Sacramentum propriè dictum, Neg. Conſeq. Jam autem non quæritur, an per Baptiſmum efficiatur ſignum conjunctionis Chriſti cum Eccleſia; quia Multi putant, etiam ante Baptiſmum eſſe tale ſignum; ſed, an efficiatur ſignum efficax gratiæ ſanctificantis, quod illo argumento Sanchez nullatenus probatur; ſed dumtaxat, quod vinculum illud, quod remanſit ex prioris contractu, fiat ſignum conjunctionis Chriſti cum Eccleſia, & magis ſit inſolubile poſt Baptiſmum, quàm erat ante Baptiſmum. Nemo autem docet vinculum illud eſſe Sacramentum propriè dictum; ſic enim Matrimonium foret Sacramentum permanens, cum tamen Omnes doceant, eſſe Sacramentum tranſiens.

Actio ergo, per quam inducitur illud vinculum, propriè eſt Sacramentum novæ legis; illa autem actio jam tranſiit, quando ſuſcipitur Baptiſmus; ergo ex naturali non ſit ſacrâ, neque ex ſolubili inſolubilis, quia quod non eſt, non poteſt fieri ſacrum, aut inſolubile. Et certè non dicitur illa actio ſacrâ, niſi inquantum confert gratiam ſanctificantem; neque dicitur propriè inſolubilis; ſed illa denominatio propriè afficit ipſum vinculum, quod permanet; ac proinde Sanchez petit principium, quando ſuprà dicit: Matrimonium, quod erat contractus naturalis, poſt Baptiſmum efficitur ſacer; hoc enim eſt, quod quæritur, an illa actio, quæ phyſicè tranſiit, adveniente Baptiſmo conferat gratiam ſanctificantem, quod nos negamus. Non ergo debuit id Sanchez ſupponere, ſed probare.

Probatur, inquit; quia, ut dicit Sanchez

315. *Reſp. ad 1. arg. Sanchez.*

316. *Actio, per quam inducitur vinculum Matr. propriè eſt Sacram.*

317.

ſi ſu-

Probat ex Sanchez, actionem, qua transit, conferre gratiam, adveniente Baptismo.

suprà n. 6. Eo ipso quòd baptizantur, consentiunt in Matrimonium precedens, & ut sit insolubile, signetque Ecclesie cum Christo unionem; quare illi consensus, eo signo expliciti, sunt nova materia, & nova forma.

Sed contra 1. baptizari possunt conjuges infideles, nihil profus de Matrimonio antea inito cogitantes; vel quia de hac re à Sacerdote non admonentur, vel quia fieri potest, ut unus còjux in uno loco, & alter in alio baptizentur, ignorantes omninò mutuum Baptismum: tunc autem quis dixerit, eos habere novum consensum, etiam què vocant virtua-lem, qui sufficiat ad materiam & formã novam illius Matrimonii, ut fiat Sacramentum?

318. *Probatio variè impugnat.*

Deinde, fieri potest, ut infideles, qui baptizantur, interius expressè nolint in antiquo Matrimonio perseverare, sed aliud inire: ergo in hoc casu, nec virtualem consensum denuò contrahendi habebunt, & tamen fieret prius Matrimonium ratum & insolubile.

Adde etiam, quod licet in infidelibus conjugibus, dum baptizantur, esset novus consensus virtualis, ex se sufficiens ad denuò contrahendum, nullum esset signum exterius, quo exprimeretur, ut oportet ad novum contractum ineundum; nam præter actionem ipsam Baptismi, nulla est, per quam exprimi possit: quis autem dicat, eandem actionem Baptismi, hoc est, ablutionem, in ipsis conjugibus receptam, cum illo consensu interiori, & sufficere pro materia Sacramenti baptismi, & pro materia seu forma Matrimonii, simulque esse in ipsa ablutione duo Sacramenta?

Vasquez.

319. *An ablutio in Baptismo possit simul esse materia aut forma Matrimonii.*

Ita interrogat Vasquez suprà n. 131. Sed quid, si ego dixerò, id fieri posse, v. g. si sponsus & sponsa sibi mutuo statuunt, pro signo sui consensûs interioris de præsentì, susceptionem Baptismi seu illam ablutionem? Non video, quid tali casu obstat, quò minus illa ablutio sit materia Sacramenti Baptismi, & forma contractus Matrimonii: quamquam enim illa ablutio ex natura sua, & communi institutione hominum, non sit signum interni consensus Matrimonialis, erit tamen tale signum ex institutione privata sponsi & sponsæ, quod sufficit, ut patet ex alibi dictis, saltem ad contractum Matrimonii.

Quid ni etiam ad Sacramentum Matrimonii? Siquidem nihil aliud ad hoc requiritur, quam ut sit contractus fidelium seu baptizatorum; censet autem, quòd non sit contractus baptizatorum, quando simul tempore cum Baptismo contrahitur? Nonne peccatum, commissum in Baptismo, secundum Multorum sententiam, est peccatum Baptizati, & per consequens materia Sacramenti Pœnitentiæ? Ita docuimus Disp. 7. Sect. 2. Concl. 1. Ergo similiter Matrimonium contractum in Baptismo, quid ni debeat censerì Matrimonium baptizatorum, & per consequens Sacra-

mentum novæ legis? Et quid, si in ipso Baptismo sumeretur Eucharistia, censent, quia non caufaret effectum in fumentè? Sanè Eucharistia instituta est ad pasceudas oves Christi: & nonne isto casu pasceretur ovis Christi?

Dices cum Vasquezio suprà n. 120. cum quis aliquo actu habilis constitui debet ad aliud, oportet, ut prius tempore habilis recedatur per priorem, quam posteriorem recipiat; namabilitas prius tempore præcedere debet: cum enim quisque habilis accedere debeat ad posteriorem actum, necesse est, ut præmittat priorem. Cum igitur Confirmationis aut Eucharistiæ Sacramentum, aut aliud, nemo recipere possit, nisi habilis per Baptismum, hoc est, nemo ad aliud Sacramentum accedere possit, ut bene illud recipiat, nisi baptizatus; consequitur, prius tempore baptizari oportere; alioquin, si simul tempore aliud recipere, non diceretur baptizatus ad illud accedere. Sed etiam contra, cum statutum sit, ut qui recipit Sacramentum Ordinis excommunicatus, ipso facto irregularis sit, ut incurrat irregularitatem, necesse est prius excommunicatum esse, & postea ordinari. Quocirca cum quis contra sententiam excommunicationis, jam ab ipso ordinante, ordinatur, ipso facto excommunicationem incurrit, non tamè irregularitatem eodem actu simul, nisi in eo Ordine suscepto tunc solemniter ministrat. Hæc Vasquez.

Respondeo: Confirmationis, aut Eucharistiæ Sacramentum, nemo recipere potest, nisi habilis per Baptismum, distinguo: per Baptismum in fieri vel facto esse, concedo totumque facto esse, hoc est quod queritur, & saltem meliori, posset negari, sic intelligendo, quòd factum esse, debeat præcedere aliquo instanti temporis. Nihil enim aliud videtur requiri ad validam Confirmationem, aut fructuosam Eucharistiam, quam ut sit Confirmatio hominis baptizati, aut susceptio Eucharistiæ ab homine baptizato, quòd verificatur, quando illa Sacramenta simul existunt in eodem instanti, vel non est verum, quòd peccatum, commissum in Baptismo, sit peccatum hominis baptizati. Quæ namque disparitas? Expectat eam à doctioribus.

Ad simile adductum à Vasquezio, Respondeo: disparitatem esse, quòd ipsa Ordinatio causa excommunicatus, sed excommunicatus tali casu excommunicatus, jam autè non incurrit irregularitatem, nisi qui excommunicatus ordinatur. Aliud foret, si propter aliam causam eodè instanti tēporis, quo ordinatur, excommunicaretur; tunc enim idem videretur dicendum in hoc casu, scilicet, talè incurtere irregularitatem, vel potius pœnã suspensionis, ut A. lii volunt, quia reverè excommunicatus ordinatur.

Nisi fortè disparitas petenda sit, ex Reg. 15. de Reg. Juris in 6. *Odia restringi, & pœ-*

Assignatur
vires convenit ampliari. Et Reg. 49. eod. In
panis benignior est interpretatio facienda. Porro
illa irregularitas aut suspensio procul dubio

Reg. 15. &
49. de Reg.
iuris in 6.

etiam Baptismus debet tempore precedere
Sacramentum Confirmationis, Eucharistiae,
Matrimonii &c. Neg. Conseq. quia favores
convenit ampliari; quis autem dubitet Sacra-
menta illa esse favores? Et aliunde in dubio
presumitur pro valore actus; arg. leg. 80.

L. 80. ff. de
Verb. obli.

C. 15. de
Verb. sig-
nit.

ff. de Verb. oblig. Quotiens in stipulationibus
ambigua oratio est, commodissimum est id accipi,
quo res, de qua agitur, in tuto sit. Et cap. Abbate.
de Verb. signif. ibi. Professio sic intelligenda
sunt illa verba, ut res, de qua agitur, valere
possit potius, quam perire. Cum ergo dohium
aliquod sit, num illa Sacramenta, suscepta
simul tempore cum Baptismo, valeant, pro
valore potius standum est. Hæc dicta sint
disputationis causâ, non resolutionis.

Interim nolo uti hoc argumento, quo ta-
men Vasquez supra utitur, contra eos, qui di-
cunt, eodem instanti temporis, quo infideles
baptizantur, eorum Matrimonium fieri Sa-
cramentum, etiam absque novo consensu con-
jugum; nolo, inquam, utitur, quia non om-
nino efficax; tum, quia minime necessarium,
ut patet ex hæcenus dictis, quæ probant, ne-
que eodem instanti temporis, neque sequenti,
quo infideles baptizantur, tamen si explicitè
de novo consentirent in Matrimonium præ-
cedens, & in majorem ejus indissolubilitatem,
probant, dico, Matrimonium præcedens
fieri Sacramentum novæ legis, id est, signum
efficax ex opere operato gratiæ sanctificantis.

Sed contra, inquit Adversarii nostri; Si
facta venditio non est ita rata, quin in potestate
cujuslibet ex contrahentibus sit, eam irritare,
dicitur propriè facta denud, cum ita firma ef-
ficatur, ut annullari nequeat; sed Matrimonium
infidelium poterat ab alterutro dissolvi, eo so-
lo admittente fidem, & dū baptizantur, novo
consensu ita ratificant, ut amplius dirimi ne-
queat Matrimonium; ergo tunc dicitur con-
trahi, & subinde erit Sacramentum; tanquam
Matrimonium post Baptismum contractum.

Respondet Vasquez supra n. 122. vendi-
tionem aliquam tunc dici verè fieri & cele-
brari, quando firma redditur, & ita rata, ut
consensu cujuscumque contrahentis rescindi
non possit; addimus tamen, toto eo tempore,
quo voluntate cujuscumque contrahentis dis-
solvitur potuit, & hæc ratione firma non fuit, non
fuisse veram venditionem; sed tractatū quem-
dam de faciendâ venditione, quis hoc neget?
Hoc autem modo non se habere matrimonium
infidelium, qui baptizantur, manifestum est;
quia ab initio, antequam baptizarentur, verum
& firmum & perfectum Matrimonium inter

324.
325.
326.
327.

eos initum, & factum, & consummatum erat;
alioquin, juxta hanc sententiam, dicere cogere-
mur, infideles veros conjuges non fuisse; sed
tractatum eorum, vim tantum habuisse spon-
salium usque ad Baptismum; sicut venditio
illa non firma, vim tantum haberet contractus
de faciendâ venditione, venditio tamen non
esset; quod planè absurdum est, & error in fide.

Adde; quòd ante Baptismum non fuit in po-
testate cujuscumque conjugis, dissolvere Ma-
trimonium, aut, ut ipsi loquuntur, in potestate
alterutrius; immo neque ex mutuo consensu id
fieri potuit, sed occasione quadam majoris mo-
menti, qualis est Fidei, permissum est bap-
tizato, ut si nolit infidelis habitare cum eo sine
contumelia creatoris, & ipse velit Matrimo-
nio alteri copulari, possit, & eo ipso Matrimo-
nium præteritum dissolvat: hoc autem concess-
um est in favorem Baptismi & Fidei, quam in
ipso profitemur; non quia Matrimonium, in
infidelitate contractum, firmum & in se indis-
solubile non esset; sed quia majoris momenti
est Fides, quam in Baptismo profitemur, ob
quam pati non debet baptizatus, nec cum tan-
to detrimento ad Baptismum obligari, ut sine
Matrimonio perpetuò maneat. Atque simili
de causâ venditio, aliâs firma & consummata,
dissolvi potest, videlicet ex causâ majoris mo-
menti. Demum, venditio, aut aliud humanus
contractus, non incipit esse firmus & indisso-
lubilis sine novo consensu contrahentium;
Matrimonium autem incipit esse ratum, & ita
ex quacumque causâ indissolubile, solâ Bap-
tismi receptione, etiam si conjuges nullo modo
in Matrimonium consentiant; sed unusquis-
que eorum baptizetur, ignorans prorsus alium
baptizari. Hæcenus Vasquez.

Breviter: Matrimonium, ante Baptismum
celebratum, secundum Omnes, solo consensu
partium nequit dissolvi, sed tantum beneficio
Fidei; ab eo utique, à quo indissolubilitas in-
ducta fuit, id est, à Deo: venditio autem cen-
setur facta, quando est in solubilis voluntate par-
tium, quàmvis fortè aliquo beneficio legis
posset solvi, v. g. beneficio restitutionis in in-
tegrum; non enim quando perditur illud pri-
vilegium, tunc primum censetur fieri vendi-
tio; sed quando ita perfecta est ex consensu
partium, ut per solum illum consensum non
possit solvi. Atque ita impresentiarum, tamen
si conjuges possint suscipere Baptismum, &
per consequens solvere Matrimonium, si al-
tera pars nolit cohabitare sine injuria creato-
ris; non tamen propriè illa solutio pertinet ad
eorum voluntatem; siquidem, nisi Deus illud
beneficium annexisset susceptioni Baptismi
minimè per illam Matrimonium redderetur
solubile; & ita tota solubilitas, quæ hæc est, ori-
tur ex voluntate Dei, sive beneficio legis, quæ
sanè solubilitas non obstat perfectioni con-
tractus, etiam venditionis.

326.
Matrimo-
nium con-
tractum ante
Baptismum
non potest pro
libito conju-
gam dissolvi;

327.
Venditio cen-
setur facta,
quando est
in solubilis
voluntate
partium;

328. *Matrimonium conditionatum ante implentiam conditionem non inducit vinculum Matrimoniale.*

Aliud est, quando consensus datus est sub conditione; nam tunc, ante implentionem conditionis, non habetur effectus Matrimonii, id est, vinculum non est inductum; adeo, ut tunc per solam voluntatem contrahentium, Matrimonium istud conditionatum possit solvi. Verbo ut absolvam: tunc nunquam fuit simpliciter Matrimonium, & ideo non mirum, si fiat, quando conditio ponitur; hic verò supponitur Matrimonium aliquando fuisse, & adhuc esse; jam autem, ut supra dictum est, inter easdem personas nunquam secundò contrahitur, quantumcumque ponatur novus consensus, etiam intentione de novo contrahendi.

329. *Aliud arg. Adversarium.*

Præterea argumentantur Adversarii: Matrimonium infidelium nec est ratum, nec indissolubile, c. *Quanto*, de Divortii. eò quòd Sacramentum non sit; sed ubi baptizantur fit indissolubile; ergo Sacramentum.

Responsio.

Respondeo: per Baptismum Matrimonii vinculum effici ratum, & omnino indissolubile, si Matrimonium consummetur, vel antea fuerit consummatum (alioquin per ingressum Religionis posset solvi) non quia fiat Sacramentum propriè dictum; sed quia jam cessat ratio illa Fidei, ob quam alias dissolvi posset. Colligo ex d. c. *Quanto*, ibi: *Nam est Matrimonium verum inter infideles existat, non tamen est ratum: inter fideles autem verum & ratum existit: quia Sacramentum Fidei, quod semel est admissum, nunquam amittitur, sed ratum efficit conjugii Sacramentum, ut ipsum in conjugibus illo dur ante perduret.*

C. 7. de Divortii.

330. *Quid sit effectus Matrimonium ratum per Baptismum.*

Ergo Matrimonium effici ratum per Baptismum, non est idem, quod effici Sacramentum; sed effici indissolubile, ita ut ipsum in conjugibus, illo durante, perduret; nisi beneficio legis, sive ex voluntate Dei dissolvatur, uti dissolvi potest per ingressum Religionis.

Ex quo etiam patet; Pontificem in illo jure, per Sacramentum conjugii, non intelli-

gere contractum Matrimonii, qui solus propriè est Sacramentum novæ legis; nam hic transit & non perdurat; sed vinculum Matrimonii, quod est Sacramentum largè sumptum; & perfectius Sacramentum, quò magis indissolubile est, quia perfectius repræsentat unionem Christi cum Ecclesia. Et de hoc vinculo & Sacramento largè sumpro, intelligendi sunt PP. quando dicunt, ideo Matrimonium fidelium esse Sacramentum, quia habet majorem insolubilitatem.

Ex quo patet responsio ad 3. argumentum Adversariorum: Matrimonium post Baptismum perfectè significat conjunctionem Christi cum Ecclesia, quod est proprium Sacramenti Matrimonii. Respondeo: est proprium Sacramenti Matrimonii largè sumpti pro vinculo Matrimoniali, secus Sacramenti Matrimonii novæ legis; sed proprium hujus Sacramenti est, significare & causare gratiam sanctificantem ex opere operato, quod non competit vinculo Matrimoniali, ut jam non semel dictum est; sed ipsi contractui matrimoniali, per quem inducitur vinculum.

Diceret forte aliquis: si infideles post Baptismum habent idem vinculum & gravamen, etiam debent juvari eadem gratiâ. Respondeo: etiam in lege naturæ & lege veteri erat idem vinculum & gravamen, nisi quòd licita fuerit Polygamia, & permixtus libellus repudiij à Moysè, & tamen nulla gratia sacramentalis; immo tunc ex aliqua parte debebant majus vinculum, cum non posset solvi per ingressum Religionis. Aliis ergo modis, ut supra adhuc dixi, possunt sibi illas gratias procurare. Et aliunde, si sua culpa Baptismum distulerint, sibi debent impetrare, quòd careant illis gratis Sacramentalibus. Et hætenus quidem de essentia contractus, & Sacramenti Matrimonii; sequitur agendum de ejus permissione, & præcepto. Erit itaque

SECTIO V.

DE PERMISSIONE, ET PRÆCEPTO MATRIMONII.

I. *Quid sit jus naturale, & quod duplex, ex Pontio.*

Observandum est, inquit Basil. Pont. lib. I. de Matr. c. 3. n. 5. jus naturale dici, quod convenit homini, spectatis naturæ principijs secundum se, & ex principijs naturæ rationalis optimâ ratione deducitur, sive spectetur homo secundum se, sive ut vitam socialem agens. Hoc autem jus naturale, ut advertunt plerique juris Interpretes, atque Theologi, duplex est: alterum est justitiæ sive necessitatis, alterum est utilitatis. Justitiæ

quidem vocant, quod non tantum fieri permittit, sed ita jubet, ut oppositum non liceat, velut non furari, non mœchari, reddere depositum. Jus autem utilitatis vocant, quod non quidem jubet, ita ut oppositum peccatum sit, sed liberam facultatem concedit, utendi re aliqua, tamquam utili vel honesta. Hæc ille.

Alii aliis utuntur terminis, & dividunt jus naturale, in jus naturale permissivum, & jus naturale præceptivum. Illud dicitur esse de